

Oponentský posudok

na odborné a vedecké práce a na predloženú habilitačnú prácu v odbore Pedagogika dr. **Malgorzaty Przybysz – Zaremby, PhD.** na tému :

„Rodina, práca a vzdelávanie ako životný priestor žien.“

Predloženú habilitačnú prácu **dr. M. Przybysz – Zaremby** ako aj jej komplexný habilitačný spis s presne uvedenými scientometrickými hodnotami, charakteristikou vedeckej, publikačnej a pedagogickej činnosti som si starostlivo preštudovala.

Dr. Przybysz – Zaremba je absolventkou pedagogických štúdií na troch prestížnych vysokých školách, univerzity vo Varšave, kde študovala v odbore pedagogika špecializácie pedagogiky mladšieho školského veku (magisterské štúdium) a tiež získala doktorát humanitných vied v oblasti pedagogiky na Fakulte spoločenských vied a umenia. Dá sa konštatovať, že z tejto profilácie habilitantky vyplýva jej dobrá odborná znalosť pedagogiky – sociálnej a pedagogiky rodinného prostredia, najmä v predškolskom veku dieťaťa, v najcitlivejšom období pre vplyv rodinnej výchovy. Ďalšia oblasť a prehľadný profil pedagogickej činnosti inaugurantky ukazuje, že sa v nastupujúcom období po ukončených štúdiách ukotvila v širšej pedagogickej problematike zameranej na sociálnu pedagogiku, sociálnu patológiu, sociológiu výchovy, spojenú s dejinami pedagogiky, s teóriou výchovy a čiastočne aj s metodológiou a metodikami, s pedagogickou diagnostikou.

Ťažisko jej vedecko- výskumnej činnosti tvorili riešiteľské aktivity a projekty, ktoré sa zamerali predovšetkým na sociálno – pedagogickú problematiku (šlo o problematiku závislostí mládeže od alkoholu a dopravnú výchovu), otázku práce v školskom prostredí, skúmaniu priority a hodnoty práce. Okrem toho bola členkou výskumného tímu, ktorý sa tematicky zaoberal štátnosťou v poľskom politickom a sociálnom myslení.

Pozoruhodný a úctyhodný je **zoznam publikovaných prác** habilitantky, ktoré v niektorých ukazovateľoch prekračujú predpísané kritériá. Jej rôzne vzdelávacie aktivity, semináre a tvorivá odborná činnosť potvrdzujú odbornú, vedeckú a určite aj osobnostnú zrelosť. Publikácie sú tematickým rozložením homogénne, cieľovo zamerané na preventívnu, sociálnu a pedagogickú intervenciu, profylaxiu sociálno- patologických javov. Predovšetkým však na reflexiu hodnoty rodiny, dieťaťa, obdobia detstva, funkčnosť rodiny, sociálneho prostredia rodiny, percepciu rol, vzťahovosť, výchovu.

Za finálne vyjadrenie dlhoročného študijného, pedagogického, publikačného a vedecko- výskumného úsilia *Dr. Przybysz – Zarembovej* možno považovať analyticko- syntetické a teoreticko- koncepčné spracovanie východísk sledovanej problematiky v habilitačnej práci, ktorú predložila s názvom: **Rodina, práca a vzdelávanie ako životný**

priestor žien.

Habilitačná práca prináša *veľmi široko opísané teoretické východiská k skúmanému predmetu a k sledovanej problematike*. Nadväzuje na dôsledné uplatnenie teórie v praxi, poukazuje na potrebu uplatnenia teórie aj v pedagogicko - poradenskej činnosti. V analýze problematiky je kladený dôraz na využitie získaných poznatkov vo vzdelávacích aktivitách *zameraných na životný priestor žien – rodinu a pracovné uplatnenie, na ich zosúladovanie, ďalej v sociálnej práci s rodinou a to všetko s aplikáciou v poľskom prostredí*. Azda najvýpovednejším faktom autorky habilitačnej práce o jej rozhládenosti v teórii je zistenie, že zoznam bibliografických odkazov je na 19- tich stranách, s veľkosťou písma 11!!! Táto analytická časť habilitačnej práce je veľmi rozsiahla, zachycuje najrelevantnejšie prístupy, odkazy na ich teoretické zdroje, pripomína najvýznamnejších autorov a relevantné výskumné analýzy, prehľady, ktoré zachycujú „stav vecí“ vo vývoji a v dynamike zmien. Popri zahraničných autoroch sú zvýraznení poľskí autori a teoretici (Kawula, Adamski... a ďalší), čo treba oceniť, pretože práca reflektuje na daný vedecký problém predovšetkým z prostredia v Poľsku. Hoci celkovú celoeurópsku situáciu neobchádza ani nevyníma.

Spracovaný text má vysokú odbornú úroveň, bohaté sú porovnania a poznámkový aparát komentárov k citáciám, najmä uvádzaných pod čiarou. V dvoch nosných kapitolách *mapuje postavenie poľskej rodiny v období systémovej transformácie*. Túto časť považujem za dôležitú pre východiská v sociálnej pedagogike i v pre pedagogiku rodiny. Podmienky života súčasných rodín totiž výrazne modifikujú aj vzťahovo – výchovný rámec zodpovedných úloh a povinností rodiny. Odhaľujú sa v nej súvislosti medzi výchovnými úlohami rodiny a zosúladovaním pracovnej záťaže, zastávaných rol a naplnením vzdelávacích potrieb žien a významu pre ich život.

V druhej kapitole sa osobitne venuje *otázke vzdelávacej a profesijnej činnosti žien v súčasnosti*. Vzhľadom na zameranie tejto 2. kapitoly dizertácie - na atribút vzdelávania žien a ich profesijného začlenenia aj do sveta práce, treba vyzdvihnúť, že práve v nej sa spája ďalší (všeobecný) záujem o rodinu spája s pedagogikou. Ide zvlášť o pohľad na ženu, ktorá zastáva rolu matky, pričom má svoje úlohu aj vo svete práce, čo úzko súvisí aj s jej osobitnými vzdelávacími potrebami, resp. so zosúladovaním jej materského poslania aj s uplatnením v pracovnom zaradení a prostredí.

Skutočnosť takto rozsiahlo spracovanej teórie habilitačnej práce má však trocha i negatívnu stránku, poukazuje na jeden malý nedostatok : Teória práce spracúva na niektorých miestach fakty podľa mojej mienky príliš podrobne. Dá sa v nej takpovediac ľahko „zablúdiť“. Môžeme tak vyústiť a zastať pri nejakom dielčom rozkúskovanom pohľade, ktorý nás akosi zdrží od sledovania hlavného cieľa práce, stratíme celkový obraz v téme, prípadne hrozí, že sa ho bude týkať už iba okrajovo. Súhrne by som preto hodnotila tú časť práce, ktorá tvorí syntézu sledovaných javov za jej menej vydarenú časť. Myslím, že habilitantka všetko čo nazhromaždila - faktograficky, poznatkovo, všetko, čo zachytila o téme z rôznych uhlov a z pohľadu viacerých vied, podľa rôznych autorov, nedokáže celkom všetko v pedagogike využiť, alebo inak povedané nie je až tak dôležité z pedagogického hľadiska.

K hodnoteniu **výskumnej a empirickej časti habilitačnej práce** : všeobecné metodologické východiská sú vyhovujúce. Predmet, ciele, výskumné hypotézy a metódy habilitačnej práce sú jasne formulované a testované kvantitatívnymi a kvalitatívnymi metódami výskumu. Rozbor výsledkov výskumných zistení a ich opäť veľmi podrobná a dôsledná interpretácia je cennou a originálnou zložkou habilitačnej práce. Hodnotí sa rodinný model života respondentov, postavenie žien v rodine, interpretujú sa vzťahy v rodine, negatívne javy (napr. alkoholizmus v rodine, ktorý limituje zdravé fungovanie rodiny), spôsob života a životný štýl dnešných rodín s dopadom na vzdelávanie a profesijnú motiváciu a pracovné zaradenie žien.

Záver:

Dr. Malgorzata Przybysz – Zaremba, PhD. svojou systematickou vedeckou činnosťou, pedagogickou aktivitou, odbornou profiláciou a splnením všetkých kvalifikačných kritérií preukázala potrebné predpoklady pre získanie akademického titulu „**docent**“ v odbore 1.1.4 – **Pedagogika**, ktorý jej po úspešnej obhajobe a završení habilitačného konania vrelo **odporúčam** udeliť .

V Bratislave, 14.7.2013

Prof.PhDr. Mária Potočárová,PhD.